

~~Sygn. akt III AUa 960/11~~

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 czerwca 2012 r.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie Wydział III w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Witold Okniński

Sędziowie: SA Grażyna Bobrowska

SA Magdalena Tymińska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Anna Kapanowska

po rozpoznaniu w dniu 30 maja 2012 r. w Warszawie

sprawy K. O. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W.

o zwrot nienależnie opłaconych składek i odsetki

na skutek apelacji K. O. (1)

*od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa – P. - Sądu Pracy
i (...) w W.*

z dnia 1 lutego 2011 r. sygn. akt VII U 1119/09

*uchyla zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział
w W. z dnia 21 lipca 2009 r. znak: (...) i sprawę przekazuje temu organowi rentowemu do
ponownego rozpoznania.*

(-) W. O. (-) G. B. (-) M. T.

Sygn. akt III AUa 960/11

UZASADNIENIE

K. O. (1) wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. z dnia 21 lipca 2009 r. odmawiającej zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne .

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie (...)wyrokiem z dnia 1 lutego 2011 r. odwołanie oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

K. O. (1) złożyła w dniu 22 czerwca 2009 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniosek o zwrot nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999 r. . W przedmiotowej sprawie organ rentowy przyjął, iż postępowanie dotyczące ustalenia okresu prowadzenia

działalności zostało zakończone prawomocną decyzją z dnia 14 lipca 2008 r. stwierdzającą, iż wnioskodawczyni w okresie od 17 lipca 1999 r. do 12 grudnia 1999 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Wtedy to można było rozliczyć konto i ustalić nadpłatę składek. Nadpłata nie istniała w czasie toczących się postępowań, gdzie odwołująca składała wnioski o zwrot składek za okres grudzień 1999 r. - kwiecień 2000 r. (wyrok Sądu Okręgowego z dnia 15 września 2003 r.). Natomiast wniosek skarżącej z dnia 31 marca 2003 r. dotyczący zwrotu składek za okres od maja 1999 r. do lipca 1999 r. Sąd postanowił przekazać Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych celem merytorycznego rozpoznania. Organ rentowy w dniu 2 grudnia 2004 r. wydał decyzję na podstawie, której skarżąca została objęta od 3 maja 1999 r. do 30 kwietnia 2000 r. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Wyrokiem z dnia 30 marca 2006 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił w części zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż skarżąca podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 31 lipca 1999 r. do 30 kwietnia 2000 r.. W dniu 27 czerwca 2006 r. w oparciu o powyższy wyrok została wydana decyzja obejmująca wnioskodawczynię ubezpieczeniem społecznym za okres od 31 lipca 1999 r. do 30 kwietnia 2000 r.. Od tej decyzji wniesiono odwołanie a następnie apelację. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 22 grudnia 2006 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez organ rentowy. Organ rentowy decyzją z dnia 23 marca 2007 r. uchylił w/w decyzję z dnia 27 czerwca 2006 r.. Na skutek odwołania od tej decyzji Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w sprawie.

Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ustalił, że ubezpieczona od dnia 3 maja 1999 r. dokonała zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Skarżąca dokonała wpłat składek na ubezpieczenie społeczne za okres od stycznia do listopada 1999 r.. Natomiast w dniu 1 maja 2000 r. skarżąca wyrejestrowała się z ubezpieczeń społecznych w związku z zaprzestaniem prowadzenia działalności gospodarczej.

Ze zgromadzonego materiału wynika również, że wnioskodawczyni faktycznie prowadziła działalność gospodarczą w okresie od 17 lipca 1999 r. do 12 grudnia 1999 r., a co za tym idzie w tym okresie podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i za ten okres należne są składki na ubezpieczenia społeczne.

Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie K. O. (1) od decyzji z dnia 17 sierpnia 2009 r. jako niezasadne nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podkreślił, że przedmiotem postępowania odwoławczego przed sądem jest ocena zgodności z prawem - w aspekcie formalnym i materialnym - decyzji wydanej przez organ rentowy na wniosek ubezpieczonego lub z urzędu. Badanie i orzekanie o legalności decyzji jest możliwe tylko przy uwzględnieniu stanu faktycznego oraz prawnego istniejącego w chwili wydawania decyzji, tj. w chwili ustalania do niego prawa. (wyrok Sądu Najwyższego z 20 maja 2004 r., IIUK 395/03, OSNAPiUS 2005 r., Nr 3, poz. 43.). Zaskarżoną decyzją organ rentowy odmówił zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, argumentując, że podstawą jej wydania jest art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2007 r., Nr 11, poz. 74 z późn. zm.) w brzmieniu obowiązującym od wejścia w życie, tj. od 7 maja 2008 r., ustawy z dnia 28 marca 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2008 r., Nr 67 poz.411), która to art. 3 wprowadziła 10-letni okres liczony od dnia opłacenia składek, w którym można żądać zwrotu nadpłaconych składek.

Z akt rentowych wynika, że odwołująca złożyła w dniu 22 czerwca 2009 r. w organie rentowym wniosek o zwrot nadpłaconych składek za okres od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999 r.. Po rozliczeniu jej konta ustalono nadpłatę składek : na Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 767,26 zł , na Funduszu Ubezpieczenia Zdrowotnego w kwocie 127,71 zł , na Funduszu Pracy i FGŚP w kwocie 33,65zł.

Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z art. 24 ust 7 powołanej ustawy przed wejściem w życie w/w zmiany zwrotu od ZUS nienależnie opłaconych składek nie można dochodzić, jeżeli od daty ich opłacenia upłynęło 5 lat. Nowelizacja w/

w art. 24 ust 7 nie obejmuje nadpłaty składek, co do których minął już 5 letni okres do zwrotu biegnący od daty ich opłacenia. Termin ten jest liczony od chwili opłacenia nienależnej składki.

W wyroku z dnia 31 stycznia 2001r. (sygn. P 4/99, OTK ZU nr 1/2001, poz. 5, pkt 3) Trybunał Konstytucyjny orzekł, że „uchylenie aktu normatywnego w wyniku działań organów prawodawczych nie jest jednoznaczne z likwidacją skutków prawnych, które w okresie swego obowiązywania wywołał uchylony przepis, a także nie powoduje, że przepis ten nie będzie nadal stosowany na mocy norm międzyczasowych. Uchylenie nie jest więc całkowitym wyeliminowaniem określonego przepisu z porządku prawnego, ale z reguły tworzy szczególną sytuację współistnienia <<nowej>> regulacji z poprzednio obowiązującą”.

W niniejszej sprawie, zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy zmieniającej z 2008r., wydłużenie do 10 lat terminu dochodzenia zwrotu nadpłaconych składek nie znajduje zastosowania do składek opłaconych przed 8 maja 2003 r.. Przedmiotowa sprawa dotyczy nienależnych składek opłaconych w roku 1999. W związku z tym, nowelizacja art.24 ust 7 powołanej ustawy nie zmieniła sytuacji prawnej odwołującej w rozpatrywanej sprawie. Art. 24 ust. 7 u.s.u.s. nie utracił mocy obowiązującej i znajduje zastosowanie do niniejszego stanu faktycznego. Ponadto z ustaleń Sądu decyzja (...)/(...) nie została zaskarżona, zatem jest prawomocna. W związku z tym sporządzono z urzędu dokumenty zgłoszeniowe i rozliczeniowe oraz wyrejestrowujące z ubezpieczenia, a więc dopiero po wydaniu i uprawomocnieniu się decyzji stwierdzającej faktyczny okres podlegania ubezpieczeniu, zaistniała możliwość rozliczenia i ustalenia salda konta i stwierdzeniu nadpłaty. Wpłaty składek zostały dokonane natomiast w 1999 r. a więc uzasadniona jest odmowa ich zwrotu bowiem zgodnie z art. 24 ust. 7 powołanej ustawy od daty ich opłacenia minęło 5 lat.

Sąd Okręgowy podniósł, że z zebranego materiału dowodowego w postaci akt rentowych wynika, że ubezpieczonej przysługuje zwrot nadpłaconych składek. Upływ terminu określonego w art. 27 ust 7 u.s.u.s. zamyka jej jednak możliwość dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego Warszawa P. – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zaskarżyła w całości apelacją K. O. (1). Z treści apelacji wynika, że odwołująca nie zgadza się z ustaleniami i oceną prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Skarżąca, powołując się na wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 11 września 2007 r. (sygn. akt P 11/07) oraz z dnia 26 maja 2010 r. (sygn. akt P 29/08), stwierdziła, że wyrok Sądu Okręgowego jest niezasadny. Trybunał Konstytucyjny jednoznacznie stwierdził w w/w wyroku z dnia 26 maja 2010 r.: „Konkludując, Trybunał stwierdza, że art. 24 ust. 7 u.s.u.s. niezgodnie z Konstytucją różnicuje pozycją płatnika (ubezpieczonego) ZUS w zakresie ochrony praw majątkowych, ponieważ nie dopuszcza możliwości zawieszenia bądź przerwania biegu terminu określonego w tym przepisie. Trybunał nie znajduje uzasadnienia słabszej ochrony praw majątkowych płatnika względem ZUS poprzez ograniczenie możliwości dochodzenia przez niego zwrotu nienależnie opłaconych składek do pięciu lat, w przeciwieństwie do terminu dziesięciu lat przysługującego Zakładowi. Zakwestionowany przepis narusza chronione przez Konstytucję prawa majątkowe płatnika. W tym zakresie art. 24 ust. 7 u.s.u.s. jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji. ”

Skarżąca podkreśliła, że Sąd, jak i organ rentowy sprzecznie ze stanem faktycznym przyjęli, że przypominające o niezwróconych składkach pismo odwołującej z dnia 22 czerwca 2009 r. jest jej pierwszym wnioskiem o zwrot nienależnie pobranych składek. Całkowicie pominięto fakt prowadzonego przez ZUS od 2001 r. postępowania wyjaśniającego oraz pozostawienia bez rozpoznania wniesionego w dniu 31 marca 2002 r. wniosku odwołującej o zwrot składek. Prowadzone przez Oddział postępowanie wyjaśniające dotyczące okresu prowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującą toczyło się od grudnia 2001 r. do 14 lipca 2008 r., kiedy to organ rentowy wydał decyzję uwzględniającą (w części) roszczenia odwołującej oraz wyroki Sądów. W tym okresie ZUS wydał wiele błędnych decyzji. W obliczu decyzji z dnia 14 lipca 2008 r. oczywistym jest, że jedynie z winy ZUS – który przez cały ten czas twierdził, że odwołująca prowadziła działalność gospodarczą od 3 maja 1999 r. i wydawał decyzje sprzeczne ze stanem

faktycznym – poprawna decyzja nie została wydana na samym wstępie postępowania wyjaśniającego, czy też z chwilą wniesienia przez odwołującą wniosku o zwrot składek. Organ rentowy do dnia dzisiejszego nie rozpoznał wniosku odwołującej z dnia 31 marca 2003r. o zwrot nienależnych składek, przekazanego wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 15 września 2003 r. (sygn. akt XXI U 1445/02) do merytorycznego rozpoznania, lecz zamiast tego w dniu 21 lipca 2009 r. wydał zaskarżoną decyzję. Zdaniem odwołującej, zgodnie z w/w wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt P 29/08), a także wyrokiem Trybunału z dnia 11 września 2007 r. (sygn. akt P 11/07) stanowiącym, że: „art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn.), rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Roszczenia odwołującej o zwrot nienależnych składek z odsetkami są zasadne, ponieważ przekazany organowi rentowemu przez Sąd Okręgowy wniosek o zwrot składek z dnia 31 marca 2003 r. został wniesiony w wymaganym ustawą terminie i jedynie z winy organu (przez niezasadne lub celowe działania Oddziału) wniosek ten nie został do tej pory rozpoznany, jedynie z winy Oddziału postępowanie wyjaśniające okres prowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującą trwało aż 8 lat. Wielokrotnie odwołująca, wnosząc odwołania od błędnych decyzji do sądów wносиła także o zwrot nienależnych składek (sprawy o sygnaturze akt: XXI U 1445/02 , XXI U 2203/04, XIII U 4512/04, XIII U 782/05, VII U 1130/06).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania . Podniósł, że zaskarżoną decyzją odmówił zwrotu nadpłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w oparciu o art. 24 ust 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. , Nr 11, poz. 74 z późn. zm.) w brzmieniu obowiązującym do wejścia w życie, tj. od 7 maja 2008 r., ustawy z dnia 28 marca 2008 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r., Nr 67 poz.411) , która to art. 3 wprowadziła 10- letni okres liczony od dnia opłacenia składek w którym można żądać zwrotu nadpłaconych składek. Powódka domaga się zwrotu nadpłaconych składek w 1999 r. za okres od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999 r.. Nowelizacja art. 24 ust 7 powołanej ustawy nie obejmuje nadpłaty składek, co do których minął już 5 letni okres do zwrotu biegnący od daty ich opłacenia. W dniu 22 czerwca 2009 r. wpłynął wniosek powódki o zwrot nadpłaconych składek. Organ rentowy podkreślił, że dla stwierdzenia, że istnieje nadpłata składek do zwrotu, istotne jest ustalenie okresu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia. Ponadto rozliczenia konta ubezpieczonego dokonuje się na podstawie złożonych dokumentów rozliczeniowych i zgłoszeniowych przez płatnika (w tym i korygujących) z uwzględnieniem wpłat dokonanych na poczet należności. W przedmiotowej sprawie organ rentowy przyjął, iż postępowanie dotyczące ustalenia okresu prowadzenia działalności toczyło się do 2008 r. i zostało zakończone prawomocną decyzją z dnia 14 lipca 2008 r., stwierdzającą, że powódka w okresie od 17 lipca 1999 r. do 12 grudnia 1999 r. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności. Wtedy to można było rozliczyć konto i ewentualnie ustalić nadpłatę składek. Zatem nadpłata nie istniała w czasie toczących się postępowań, gdzie powódka składała wnioski o zwrot składek m.in. w toczącym się postępowaniu o umorzenie składek za okres od grudnia 1999 r. do kwietnia 2000 r. zakończonym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 15 września 2003 r. oddalającym odwołanie (sygn. akt XXI U 1445/02). Apelacja wniesiona od tego wyroku została oddalona wyrokiem z dnia 21 lipca 2004 r. (sygn. akt: III AU a 1542/03) . Natomiast wniosek powódki zgłoszony w piśmie procesowym z dnia 31 marca 2003 r. w przedmiocie zwrotu nienależnie pobranych składek za okres od maja 1999r do 31 lipca 1999 r. Sąd postanowił przekazać do ZUS celem merytorycznego rozpoznania.

Organ rentowy powołał się na przebieg postępowania w sprawie o ustalenie okresu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tyt. prowadzonej działalności. I tak, w dniu 2 grudnia 2004 r. została wydana decyzja znak: (...), na podstawie której odwołująca została objęta od 3 maja 1999r. do 30 kwietnia 2000 r. obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 30 marca 2006r. (sygn. XIII U 4512/04) zmienił w części zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił, iż K. O. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresie od 31 lipca 1999 r. do 30 kwietnia 2000 r.. W dniu

27 czerwca 2006 r. w oparciu o powyższy wyrok została wydana decyzja znak: (...) / o / (...) obejmująca odwołującą ubezpieczeniem społecznym za okres od 31 lipca 1999r. do 30 kwietnia 2000 r.. Od tej decyzji wniesiono odwołanie. Od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 marca 2006 r. powódka wniosła również apelację i Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 22 grudnia 2006 r. uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania przez organ rentowy (III AUa 979/06). Organ rentowy w dniu 23 marca 2007 r. wydał decyzję o znaku (...) / o / 244 / 2007r , którą uchylił w/w decyzję z dnia 27 czerwca 2006 r. . Na skutek odwołania K. O. od decyzji z dnia 27 czerwca 2006 r. i uchylającej z dnia 23 marca 2007r. postanowieniem z dnia 28 maja 2007 r. Sąd Okręgowy w Warszawie umorzył postępowanie w sprawie. W dniu 14 lipca 2008 r. została wydana decyzja nr(...) (...) stwierdzająca okres podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom od dnia 17 lipca 1999 r. do 12 grudnia 1999r.. Decyzja ta nie została zaskarżona, zatem jest prawomocna. W dniu 22 czerwca 2009 r. wpłynął do organu rentowego wniosek powódki o zwrot nienależnie pobranych składek od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999r.. Dopiero po wydaniu i uprawomocnieniu się decyzji stwierdzającej faktyczny okres podlegania ubezpieczeniu, zaistniała możliwość rozliczenia i ustalenia salda konta i stwierdzenia nadpłaty. Wpłaty składek zostały dokonane w 1999r.. W związku z tym uzasadniona jest odmowa ich zwrotu bowiem zgodnie z art. 24 ust 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych od daty ich opłacenia minęło 5 lat.

Na rozprawie apelacyjnej pełnomocnik odwołującej sprecyzował wnioski apelacji w ten sposób, że wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku w taki sposób, aby została zasądzona na rzecz K. O. (1) kwota 1.045,09 zł z odsetkami ustawowymi od 12 sierpnia 1999 r. do dnia zapłaty. Pełnomocnik organu rentowego wniosł o oddalenie apelacji , podnosząc, że w przypadku uwzględnienia apelacji odsetki ustawowe należą się najwcześniej od 14 lipca 2008 r..

W postępowaniu apelacyjnym odwołująca się przedstawiła kopię druku (...) , którym w dniu 19 kwietnia 2002 r. dokonała w ZUS korekty daty powstania obowiązku ubezpieczenia , wskazując datę : 7 sierpnia 1999 r.. Organ rentowy powyższego faktu nie zakwestionował.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie zważył, co następuje :

Apelacja K. O. (1) podlega uwzględnieniu ale jedynie w zakresie w jakim prowadzi do uchylenia wyroku Sądu I instancji oraz poprzedzającej go zaskarżonej decyzji .

Na wstępie należy podkreślić , że Sąd rozpoznający odwołanie od konkretnej decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest związany jej przedmiotem . Bezsporne jest , że przedmiotem zaskarżonej decyzji z dnia 21 lipca 2009 r. jest odmowa zwrotu na rzecz odwołującej nadpłaconych przez nią składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za okres od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999 r., przy czym za podstawę jej wydania organ rentowy uznał pismo K. O. (1) z dnia 22 czerwca 2009 r., które potraktował jako wniosek o zwrot nienależnie opłaconych składek i odsetek. W zaskarżonej decyzji organ rentowy rozpoznał merytorycznie wyłącznie w/w „wniosek” z dnia 22 czerwca 2009 r.. Należy w tym miejscu podkreślić, że argumentacja prawna zawarta w jej uzasadnieniu jest bardzo skromna . Z treści uzasadnienia należy wywieść , że organ rentowy zastosował przepis art.24 ust.7 ustawy z dnia 14 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu obowiązującym do dnia 7 maja 2008 r. , a zatem nawet – nie w brzmieniu obowiązującym w dacie „wniosku” z dnia 22 czerwca 2009 r., który rozpoznał. Od dnia 8 maja 2008 r. art. 24 ust. 7 ustawy przewidywał bowiem przedawnienie roszczenia o zwrot nienależnie opłaconych składek z upływem 10 lat od daty ich opłacenia. Organ rentowy nie tylko nie uzasadnił prawnie w zaskarżonej decyzji dlaczego uwzględnił poprzednie brzmienie w/w przepisu a nie - obowiązujące w dacie „wniosku” ale w ogóle nie dokonał żadnych ustaleń co do daty uiszczenia nienależnych składek za okres 3 maja - 16 lipca 1999 r.. Powyższe braki w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji w rzeczywistości uniemożliwiają kontrolę sądową zaskarżonej decyzji. Najistotniejszym uchybieniem organu rentowego , w ocenie Sądu II instancji , jest jednak to , że uczynił on przedmiotem rozpoznania zaskarżonej decyzji pismo, które de facto nie stanowiło wniosku . Pismo K. O. (1) z dnia 22 czerwca 2009 r. stanowiło bowiem jedynie ponaglenie do rozpoznania jej wniosku z dnia 23 września 2002 r. o zwrot nienależnie opłaconych składek z odsetkami. Bezsporne jest, że wniosek K. O. (1) z dnia 23 września 2002 r. zawarty w piśmie procesowym z tej daty złożonym w Sądzie Okręgowym w Warszawie **wpłynął do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych już w dniu 10 października 2002 r. i znajduje się w aktach ubezpieczeniowych odwołującej.** To ten wniosek

Sąd Okręgowy w Warszawie XXI Wydział Ubezpieczeń Społecznych w sprawie XXI U 1445/02 przekazał również organowi rentowemu do rozpoznania według właściwości w wyroku z dnia 15 września 2003 r., co wynika chociażby z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie w sprawie III AUa 1542/03. (akta rentowe) Bezsporne jest, że organ rentowy do dnia zamknięcia niniejszego postępowania apelacyjnego nie rozpoznał przedmiotowego wniosku, mimo ponaglenia odwołującej w tym zakresie w piśmie z dnia 22 czerwca 2009 r..

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy naruszył przepis art.233 §1 k.p.c., gdyż nie dokonał koniecznych ustaleń w zakresie dat opłacenia nienależnych składek za okres 3 maja -16 lipca 1999 r. i dokonania przez odwołującą korekty dokumentów zgłoszeniowych i rozliczeniowych za ten okres . Wadliwie ponadto ustalił, że odwołująca złożyła wniosek o zwrot nadpłaconych składek w dniu 22 czerwca 2009 r..

Sąd Okręgowy naruszył ponadto art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 14 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 z późn.zm.) , nie dokonując stosownej wykładni tego przepisu w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r. (P 29/08) , którym orzeczono, że art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 i Nr 218, poz. 1690) jest niezgodny z art. 32 w związku z art. 64 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (OTK-A 2010/4/35, Dz.U.2010/105/668). Zgodnie z tym wyrokiem wymieniony wyżej przepis utracił moc z dniem 15 czerwca 2010r.. Sąd Okręgowy oparł zatem swoje rozstrzygnięcie zawarte w wyroku z dnia 1 lutego 2011 r. na nieobowiązującym już przepisie art. 24 ust.7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (zwanej dalej także: u.s.u.s.).

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu w/w wyroku z dnia 26 maja 2010r. podkreślił, że przepis art.24 ust.7 jest niezgodny z zasadami Konstytucji z uwagi na odmiennie uregulowane uprawnień ZUS i płatnika (ubezpieczonego) w sferze należności składowych , zarówno w zakresie terminu przedawnienia w ich dochodzeniu, jak również w zakresie możliwości skorzystania z takich instytucji, jak brak biegu terminu przedawnienia, jego przerwania bądź zawieszenia. Trybunał Konstytucyjny zwrócił uwagę, że ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych przewiduje szeroki katalog okoliczności, które prowadzą do braku przedawnienia, zawieszenia bądź przerwania biegu terminu przedawnienia należności ZUS od płatników (ubezpieczonych). Taki katalog przewidziany został w art. 24 ust. 5-6 u.s.u.s.. Takich możliwości nie przewidziano dla płatnika składek . Podkreślił, że w innych dziedzinach prawa publicznego w analogicznych sytuacjach istnieje możliwość zawieszenia bądź przerwania biegu terminu przedawnienia roszczenia płatnika symetrycznie do uprawnień ZUS. Przykładem mogą być przepisy ordynacji podatkowej regulujące postępowanie w razie nadpłaty podatku (art. 72-80 ordynacji podatkowej). I tak , na przykład zgodnie z art. 80 § 1 ordynacji podatkowej prawo do zwrotu nadpłaty podatku wygasa po upływie 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin jej zwrotu, a zgodnie z art.80 § 3tej ustawy złożenie wniosku o stwierdzenie nadpłaty, zwrot nadpłaty lub zaliczenie jej na poczet przyszłych zobowiązań podatkowych przerywa bieg terminu do zwrotu nadpłaty. Trybunał Konstytucyjny , porównując art. 80 ordynacji podatkowej z art. 24 ust. 7 u.s.u.s. wprost stwierdził, że prowadzi ono do wniosku, że w art. 24 ust. 7 u.s.u.s. brakuje rozwiązania prawnego, które gwarantowałyby ochronę praw majątkowych płatnika (ubezpieczonego), przerywając bieg terminu dochodzenia nienależnie opłaconej składki w sytuacji, gdy płatnik (ubezpieczony) podjął działania prawne zmierzające do zwrotu nadpłaty. Do podobnej konkluzji prowadzi także, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, art. 84 u.s.u.s., na podstawie którego w sytuacji przyczynienia się użytkownika do pobrania nienależnego świadczenia, Zakładowi nie tylko przysługuje przedawnienie z przerwami określonymi w art. 24 ust. 5 i nast., ale również **termin przedawnienia liczony jest dopiero od dnia uprawnomocnienia decyzji ustalającej te należności.** Trybunał podkreślił, że „w sytuacji braku możliwości przerwania biegu terminu określonego w zakwestionowanym przepisie powoduje, że prawa majątkowe płatnika (ubezpieczonego) w pewnych stanach faktycznych okazują się iluzoryczne, ponieważ nawet przy ich należytych dochodzeniu przed właściwym organem, niezawiniony przez płatnika (ubezpieczonego) upływ czasu prowadzi do wygaśnięcia tych praw w trakcie ich dochodzenia - niezależnie od korzystnego dla płatnika rozstrzygnięcia sporu. Podobny problem był przedmiotem rozstrzygnięcia w wyroku z 1 września 2006r. (sygn. SK 14/05, OTK ZU nr 8/A/2006, poz. 97), w którym Trybunał stwierdził niezgodność z Konstytucją terminu przedawnienia roszczeń deliktowych za szkody na osobie wyrządzone przez działanie organów

władzy publicznej. Trybunał orzekł, że niedopuszczalne są rozwiązania prawne, które zakładają pozór prawa podmiotowego poszkodowanego. Upływ czasu może być, w zgodzie z postulatem pewności prawa i stabilizacji stosunków społecznych, dostatecznym argumentem na rzecz wyłączenia możliwości skutecznego dochodzenia roszczenia. Istotą przedawnienia roszczeń majątkowych jest jednak sytuacja, w której roszczenie już powstało, istniało, ergo wystąpiły realne możliwości jego dochodzenia. Nie może być natomiast z punktu widzenia fundamentalnych zasad sprawiedliwości i reguł prawidłowej legislacji utrzymywany w systemie mechanizm prowadzący de facto do kreacji pozornego prawa majątkowego, a więc prawa, które powstając, staje się od razu nieskuteczne, gdyż podlega w tym samym momencie przedawnieniu. Tego rodzaju koncepcja kreacji swoistego nudum ius wprowadza w błąd ewentualnych beneficjentów prawa, tworząc złudzenie istnienia na danym odcinku skutecznych instrumentów ochrony prawnej.”

Zgodnie z art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Należy ponadto zauważyć, że w myśl art. 190 ust. 4 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, ostateczna decyzja administracyjna lub rozstrzygnięcie w innych sprawach, stanowi podstawę do wznowienia postępowania, uchylenia decyzji lub innego rozstrzygnięcia na zasadach i w trybie określonych w przepisach właściwych dla danego postępowania.

Nie ma wątpliwości, zdaniem Sądu Apelacyjnego, że taka sytuacja jak wywiódł Trybunał Konstytucyjny w wyżej cytowanym wyroku ma miejsce w niniejszej sprawie. I za niedopuszczalne w okolicznościach niniejszej sprawy, zdaniem Sądu Apelacyjnego, należy uznać przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że odwołująca utraciła – wskutek niekonstytucyjnego brzmienia regulacji art. 24 ust.7 u.s.u.s.– prawo dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek i odsetek .

Należy w tym miejscu zauważyć, że w/w wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 maja 2010 r. , sygn. P 29/08, stanowił inspirację dla ustawodawcy, który - po utracie przez art.24 ust.7 u.s.u.s. mocy - wprowadził stosowne zmiany w przedmiotowym zakresie : ustawą z dnia 28 kwietnia 2011r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 138, poz.808) i ustawą z dnia 16 września 2011 r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. Nr 232, poz.1378) .

Reasumując, biorąc pod uwagę fakt złożenia przez odwołującą wniosku o zwrot nienależnie opłaconych składek w 1999 r. z odsetkami już w piśmie z dnia 23 września 2002 r. (ZUS dowiedział się o wniosku najpóźniej w dniu 10 października 2002 r.) , utratę mocy art. 24 ust.7 u.s.u.s jako niezgodnego z Konstytucją RP oraz podzielając w pełni argumentację Trybunału Konstytucyjnego podniesioną z wyroku z dnia 26 maja 2010 r. P 29/09 , Sąd Apelacyjny stoi na stanowisku, że nie doszło do przedawnienia roszczenia odwołującej o zwrot przedmiotowych składek za okres od 3 maja 1999 r. do 16 lipca 1999 r. z odsetkami . Przedmiotowy wniosek K. O. (1) z dnia 23 września 2002 r. powinien zostać zatem rozstrzygnięty merytorycznie decyzją , także w zakresie żądania odsetek .

Na zakończenie rozważań Sąd Apelacyjny zwraca uwagę na fakt, że organ rentowy nie doręczył odwołującej zawiadomienia o kwocie nienależnie opłaconych składek zgodnie z art. 24 ust.6b u.s.u.s.. Ponadto należy podnieść, że zgodnie z art. 31 u.s.u.s. do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio wymienione w tym artykule przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 1997 r., Nr 137, poz. 926 z późn. zm.) , przy czym należy podkreślić, że art. 31 u.s.u.s. był kilkakrotnie zmieniany.

W powyższych okolicznościach, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zachodziła konieczność uchylenia zaskarżonego apelacją wyroku Sądu Okręgowego oraz poprzedzającej go decyzji i przekazania sprawy Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w W. do ponownego rozpoznania .

Mając powyższe na uwadze , Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku .

Sędziowie: Przewodniczący :

M. W. O.

G. B.